

τισμός και ἔξωγόνησε τὴν νενεκρωμένην ἀνθρωπότητα, αἱ ὠραῖαι τέχναι βιοῦσιν ὥσει ἀπόβλητοι καὶ προγεγραμμένοι παρθένοι ἀσθενεῖς καὶ ἄνευ περιθάψεως.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενοι παρατίθεμεν ὧδε τὴν περιγραφὴν εὐφυοῦς τινός πλαστουργήματος, ὅπερ ἐσχάτως ἐδημιούργησεν ἡ εὐστροφος καὶ γλαφυρά γλυφίς τῶν διαπρεπόντων παρ' ἡμῖν καλλιτεχνῶν ἀδελφῶν Φυτάλη.

Τὸ κομψὸν καὶ χάριεν τοῦτο σύμπλεγμα, τὸ ὁποῖον ἐν ἄλλῃ ἀνεξάρτητοτέρῳ πνεύματι εἰσποχῇ δὲν ἤθελε παρῆλθαι οὕτως ἐν σιγῇ, παρίστησι τὸν Νικηταρᾶν φέροντα ἐπ' ὤμων Ἀλβανὸν πεπληγωμένον, ὠχρὸν, ἀσθενῆ, ἐτοιμοθάνατον κρατοῦντα τῇ δεξιᾷ μικρὰν κοπίδα ἐνῶ διὰ τῆς ἐτέρας ἐπιδεικνύσι βόστρυχον εἰς αὐτόν, ὅστις ἡμιεστραμμένον ἔχων τὸ πρόσωπον αἶρει ἐπὶ τοῦ Ἀλβανοῦ τὸ βλέμμα αὐστηρὸν καὶ ἀπειλητικόν, ἀλλ' ἀτάραχον.

Πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν μερικὴν τοῦ ἔργου ἀνάλυσιν, ὅπερ ἄλλως παρίστησι τὴν ἀρχέγονον ιδέαν τοῦ καλλιτέχνου ἐνσεσαρκωμένην ἐν πρωτοτύπῳ, θεωροῦμεν ἐπ' ἀναγκῆς νὰ προτάξωμεν βραχὺ τι ἱστορικὸν ἐπεισόδιον, μεθ' οὗ ἔχει ἀμεσον σχέσιν τὸ ὑπ' ἐξέτασιν καλλιτέχνημα.

Κατὰ τὴν διήγησιν ἐκείνην μάχην καθ' ἣν εὐάριθμοι Ἕλληνες κατέβαλον τὰ στίφη τοῦ Δράμαλη, ὁ ἀτρόμητος Νικηταρᾶς μετὰ τῶν διακοσίων αὐτοῦ ἀνδρῶν περιεφέρετο εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐχθρῶν διασπείρων τὸ πῦρ καὶ τὸν ὄλεθρον. Ἡ μάχη διήρκεσεν ἀπὸ μεσημβρίας μέχρις ἑσπέρας. Ἀπειρηκότες ἐκ τῆς σφαγῆς οἱ ἀνδρεῖοι πολεμισταὶ συνήλθον ἐν τῇ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους παρεμβολῇ, φοβούμενοι αἰφνιδικὰν τυχὸν ἐπίθεσιν ἄλλων ἐχθρῶν, οὓς κητεδίωνεκεν ὁ λέων τῆς Πελοποννήσου Κολοκοτρώνης, στρατοπεδεύων τότε περὶ τὸ "Ἄργος. Ὁ ἀκάματος Νικηταρᾶς περιελθὼν τὸ στρατόπεδον καὶ ἐξάρας τὸ φιλοπόλεμον καὶ καρτερικὸν τῶν στρατιωτῶν ἐνέπνευσεν αὐτοῖς νέον θάρρος, νέας δυνάμεις. Εἴτα ἀποσυρθεὶς ἐκεῖ που σύννοος, μελετῶν

ἐκ νέου καταστροφὰς καὶ πολέμους, καὶ βαίνων πρὸς τὰ λείψανα τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου συνήντησεν ἀνὰ τὴν λόχμην Ἀλβανὸν τραυματίαν, λειπόψυχον, γογγύζοντα ὑπὸ τῆς ὁδύνης καὶ κυλιόμενον αἱμόφυρτον. Εἶδεν οὗτος τὸν ἀντιπαρερχόμενον Νικητᾶν, ὃν ἠγνόει ὡς τοιοῦτον. "Ἠγειρεν ὠχρὸν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐδέετο αὐτοῦ, ὅπως τῷ ἀποκόψῃ τὸν λαιμὸν συντέμνων οὕτω τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ὁ Νικηταρᾶς στᾶς ὑπερφάνως πρὸ τοῦ Ἀλβανοῦ «Μωρὲ, τῷ εἶπεν, εἶμαι στρατιώτης καὶ ὄχι

δήμιος. Ἐλθέ θὰ σε ὀδηγήσω εἰς τὸν ἱατρὸν τοῦ στρατοπέδου μας, διὰ νὰ σε θεραπεύσῃ». Εἶπε καὶ κάμψας τὸ γόνυ ἔλαβε τὸν τραυματίαν ἐπὶ τῆς ῥάχews καὶ ἐβάδιζεν εἰς τὸν προμαχῶνα. Ἐν τούτῳ ὁ Ἀλβανὸς ἀκούσας πολλοὺς ἐξ ὀνόματος προσφωνοῦντας τῷ Νικηταρᾷ, ἠρώτησε ὁποῖαν συγγένειαν ἔχει μετὰ τοῦ περιωνύμου ἐκείνου Νικηταρᾷ, οὗ τὸ ὄνομα μετὰ τρόμου ἐφέρετο εἰς τὰ στόματα τῶν πολεμίων. Μαθὼν δὲ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὅτι αὐτὸς οὗτος ἦν ὁ Νικηταρᾶς, ὁ φοβερός ἐκεῖνος πολεμιστὴς καὶ θαυμάσιος τοῦ ἀνδρός τὸ γενναῖόν αὐτον ἐδάκρυσεν ὑπὸ συγκινήσεως καὶ ἐξαγαγὼν μικρὰν κοπίδα ἀπεπειράτο ν' ἀφέλῃ λάθρα βόστρυχον ἐκ τῆς κόμης τοῦ ἥρωος εἰς ἐνδειξὴν εὐγνωμοσύνης.

Ὁ Τουρκοφάγος Νικηταρᾶς.

Ἀλλ' ἡ κοπίς διευθυνομένη ὑπὸ χειρὸς ἐξησθενημένης ἤγγισε τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς τοῦ Νικηταρᾷ, ὅστις βλέψας «Εἶσαι ἄπιστος, μωρὲ Ἀλβανέ, τῷ παρατηρεῖ, ἐγὼ θέλω νὰ σε σώσω καὶ σὺ μελετᾷς νὰ με φονεύσῃς;» Ἐδάκρυσε συγκεκινημένος ἐπὶ μᾶλλον ἐκεῖνος καὶ ἔδειξε μετὰ παραπόνου τὸν πλόκαμον, ὃν διεβεβαίον, ὅτι θέλει διατηρήσει κειμήλιον τιμαλφές, μαρτύριον τοιοῦτου ἥρωϊσμοῦ.¹

¹ Σημ. Τὸ κειμήλιον τοῦτο τοῦ βόστρυχου θανὼν ὁ Ἀλβανὸς παρέδωκε τῷ Παναγιώτῃ Ἱατρᾷ, τῷ καὶ συμματῶντι τῆς μάχης ἐκείνης, ὅστις μεταγενέστερον ἐπιδεικνύων αὐτὸ διηγήθη τὸ γεγονός εἰς τὸν φιλέλληνα Ἐλβετὸν Βετὰν, διατελέσαντα μυατικὸν γραμματεῖα τοῦ ἀειμνήστου Καποδιστρίου. Ἐκ στόματος δὲ τοῦ Βετὰν ἐθρullyετο ἡ αξιομνημόνευτος αὕτη πράξις τοῦ ἥρωος.